

AMERIŠKA DOMOVINA

Antonia Pavlic 7-8
7019 - 60th Lane
Ridgewood
Brooklyn, N.Y. 11227

AMERICAN HOME

NO. 183 CLEVELAND OHIO, WEDNESDAY MORNING, SEPTEMBER 24, 1969 SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER STEV. LXVII - VOL. LXVII

Islamski vrh v Rabatu

V Maroku so se zbrali prvič v zgodovini zastopniki islamskih držav iz Afrike in Azije. Razgovarjali so o požaru mošeje Al Aksah v Jeruzalemu, o Izraelu in o Arabcih.

RABAT, Mar. — Tu so se večeraj zbrali vodniki 25 islamskih držav iz Azije in Afrike na razpravo o požaru znane mošeje Al Aksah v starem Jeruzalemu. Sestanek so sklicali kralj Feisal Sestaneh iz Jordanije, Naser se je kasneje za sestanek vodnikov islamskih držav ohladil, ko je spoznal, da bodo imele na njem konservativne sile večino. Pretekli teden je skušal doseči njegovo odločitev, pa je Maroko kot gost konference predlog odklonil.

Od požara mošeje je minilo že mesec dni, Varnostni svet ZN je na predlog arabskih držav Izrael obdolžil odgovornosti za nesrečo, četudi ta vsako krivdo odločno zanikava. Islamski vodniki so prve dni po požaru govorili o "sveti vojni" proti Izraelu, ta krič pa se je že skoraj čisto polegel in namesto divje zagnanosti stopa treznejša sodba.

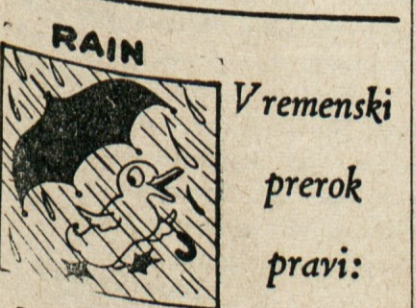
Na razgovore je bilo povabljenih 35 islamskih držav, ki leže v širokem pasu Azije in Afrike vse od Altantika pa tja do Pacifika. Povabilu se jih je odzvalo 25, med njimi Pakistan, Iran, Turčija, Senegalija, Kuvajt in Malezija, med tem ko so nekatere države črne Afrike, ki imajo dobre zveze z Izraelom, vabilo na islamsko konferenco v Rabatu. "prešle" Irak in Sirija sta udeležbo odklonili, ker niso bili uradno povabljeni zastopniki palestinskih Arabcev.

Naser je na konferenco poslal svojega osebnega zastopnika. Ta je te predložil poslanico, v kateri dolži Naser Izrael namernega zažiga slavne mošeje v Jeruzalemu in poziva vodnike islamskih držav v skupen boj za uničenje "zionizma", ki ogroža arabski svet.

Castrovi politični jetniki na gladovnem štrajku

HAVANA, Kuba. — Castrova diktatura ne bi bila prava diktatura, ako ne bi imela tudi posebne ječe za politične kaznjence. Kakih 12.000 med njimi jih živi v stari trdnjavi ob vhodu v havansko pristanišče, pozneje pa prezidano v jetnišnico. Znanja je pod imenom La Cabana.

Ker so postale razmere zanje nezno, se je precejšen del menda kar 800, odločil za gladovno stavko. Dasiravno jih je stavka telesno močno izčrpala, pa vendar vztrajajo pri svojem sklepu. Njihovi domači, ki so deloma med begunci v ZDA, pa skušajo preko mednarodnih socialnih in humanitarnih organizacij doseči pravočasno zboljšanje življenjskih pogojev v tej ječi.

Oblačno z dežjem in možnostjo neviht. Najvišja temperatura okoli 70.

Novi grobovi

Anton Jerry Kovach V ponedeljek je umrl Anton Jerry Kovach s 1373 E. 53 St., star 61 let, brat Andrewa, pok. Johna, Vincenta in Frances Stepic. Pokojnik je bil član Društva Najsv. Imena pri Sv. Vidu in The Macabees. Pogreb bo iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda jutri, v četrtek, ob 8.30, v cerkev sv. Vida ob devetih, nato na Kalvarijo.

Atomsko eksplozija na Amčitki skrbi Aljasko

ANCHORAGE, Aljaska. — Alajščani so v hudih skrbih zaradi nameravane atomske eksplozije na otoku Amčitka kakih 1400 milj od tu na skrajnem zahodnem koncu otoške verige Aleutov. Bojijo se, da bo eksplozija, katere moč bo predvidoma nad enim megatonom, sprožila potres ali pa dvignila ogromen morsk val, ki utegne preplaviti obsežna obrežna ozemlja.

Eksplozija je predvidena za oktober, nekje med 10. in 25. Atomsko komisija miri Alajščane, da ni nobene nevarnosti. Proti prihajajo v Washington na zvezno vlado in Kongres ne le z Aljasko, ampak tudi s Havajev. Japonska je uradno protestirala in izjavila, da bo zahtevala povrnitev škode, ki bi jo atomska eksplozija utegnila povzročiti Japoncem. Podobno opozorilo je poslala Washingtonu tudi Kanada.

Peiping: ZSSR veliko koncentracijsko taborišče

HONG KONG. — Komunistična Kitajska je obtožila sovjetske vodnike, da so spremenili Sovjetsko zvezo v eno samo veliko fašistično koncentracijsko taborišče. Samo v Ukrajini naj bi bilo v KZ taboriščih izpostavljenih vsem nasiljem in mučenju kakih 50.000 ljudi. Poročilo o tem je prinesla uradna poročevalska služba takoj potem, ko je objavila, da je bilo 10 kitajskih vojakov odlikovanih za junaštvo v boju proti Rusom v preteklem marcu. Podeljevali teh vojaških odlikovanj je bila izvedena najbolj slovesno dni ob koncu korejske vojne.

— Najgloblja podzemna jama na svetu je v Franciji.

Obnova procesa proti škofu M. Defreggerju

Pomožni škof bavarskega glavnega mesta Muenchena bo moral ponovno pred sodiščem zagovarjati svoj postopek kot stotnik nemške vojske v času druge svetovne vojne.

MUENCHEN, Nem. — Proces proti muenchenskemu pomožnemu škofu Matthiasu Defreggerju je obnovljen in prenešen v Muenchen, glavno mesto Bavarske. Nadškof, kardinal Julius Döpfner je izjavil, da škof Defregger ne bo do konca procesa opravljal nobenih drugih kot le administrativne posle.

Škof Matthias Defregger je bil v drugi svetovni vojni stotnik v nemški diviziji, ki je preganjala partizane v severni Italiji. Ko je prišlo v neki vasi do napada na nemške vojake, je poveljstvo divizije, v katere sestavi je bil, odredilo ustrelitev 17 Italijanov kot talcev v odgovor na napad. Sedanji škof je tedaj poskušal, kot je izjavil, ponovno doseči preklic povelja, ko ni uspel, je povelje za izvršitev streljanja predal svojemu vodnemu častniku. Ta je streljanje izvedel.

Postopek proti M. Defreggerju je bil že pred leti ustavljen in muenchenski nadškof je vedel zanj, ko je predložil njegovo imenovanje za škofa. Škof M. Defregger je izjavil, da se ne čuti za med vojno storjeno dejanje krivega "ne pravno in ne moralno". Sodišče, ki je odredilo obnovo procesa, je izjavilo, da se je za to odločilo iz čisto pravnih razlogov. Ponovni pregled slučaja preje je ugotovil, da M. Defreggerja ni mogoče smatrati za pravno odgovornega za ustrelitev italijanskih talcev, ukazano od poveljstva divizije.

ZSSR še vedno za rdečo Kino v ZN

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — Zastopnik zunanega ministra ZSSR A. Gromika je izjavil, da je Sovjetska zveza še vedno za sprejem rdeče Kitajske v ZN namesto Čangkajškove vlade na Formozu.

A. Gromiko v svojem govoru pred glavno skupščino ZN pretekli petek tega vprašanja ni nič omenil.

Alkohol postaja nevaren za naš letalski promet

NEW YORK, N.Y. — V naši deželi imamo že okoli 125.000 zasebnih letal in nad 650.000 pilotov, ki so opravili potrebne izpite. Pilotov je torej dosti in le par odstotkov pijancev med njimi postaja prava nevarnost za naš letalski promet. Lani smo imeli na primer 692 letalskih nesreč s smrtnimi žrtvami. Med njimi jih je bilo nad 200, ki so jih povzročili pijani zasebni pilotje. To število bo hitro rastle, kajti zračni promet postaja gostejši.

Vsako leto imamo več potniških in tovornih letal v zraku, pa tudi več zasebnih letal. Nevarnost je v tem, da tudi najmanjše letalo s pijanim pilotom lahko zbije na tla največje trgovsko letalo, ki nosi stotine potnikov. Strokovnjaki mnogo premišlujejo, kako bi omejili polete pijanih pilotov, pa še niso prišli na pravo misel.

Strožji izpiti ne bi mnogo pomagali. So že sedaj zelo strogi, toda pijančevanja pa ne morejo preprečiti. Ravno narobe: pogosto so ravno najbolj izvežbani zasebni pilotje tudi najbolj "pogumni", kadar sedejo na pilotski sedež. V tem tiči največ tragike v zračnem prometu.

Finch za integrirane šolske avtobuse

WASHINGTON, D.C. — Zvezni tajnik za zdravstvo, šolstvo in socialno skrbstvo Robert H. Finch je dejal, da so integrirani šolski busi v rabi in bodo tudi v rabi ostali. V svojem odgovoru na vprašanje o integraciji šol s pomočjo prevažanja šolarjev je dejal, da je prevažanje šolarjev dejstvo, ki ga ne bo mogoče odpraviti, prav tako so dejstvo integrirani avtobusi šolarjev.

S tem odgovorom seveda ni pojasnil stališča zvezne vlade v pogledu integracije šol s pomočjo prevažanja otrok v šole tako, da bi ne bili v šolskih okrajih nobenih čisto belih in nobenih čisto črnih šol. Podpredsednik ZDA S. Agnew je namreč pretekli tork dejal guvernerjem južnih držav na njihovi konferenci, da zvezna vlada ne bo nikomur vsiljevala šolske integracije s pomočjo prevažanja šolarjev, kot se je to dogajalo v času Johnsonove vlade.

NIXON ZA NADZVOČNO POTNIŠKO JET LETALO

Predsednik ZDA R. Nixon je dejal večeraj: Hočem, da ostanejo ZDA tudi v bodoče na čelu letalskega prometa na svetu. Odločil se je za gradnjo ameriškega potniškega nadzvočnega letala, zadnja beseda o tem ostane vendarle Kongresu.

WASHINGTON, D.C. — Po dolgem odlašanju in omahovanju se je predsednik ZDA večeraj odločil za gradnjo novega ameriškega potniškega jet letala z nadzvočno brzino. Novo letalo naj bi nosila z brzino 1800 milj na uro 300 potnikov preko Atlantika. Predsednikovo odločitev mora podpreti Kongres s tem, da odobri potreben denar. Predvidoma naj bi zvezna vlada prispevala tekem petih let 662 milijonov dolarjev v ta namen.

Razprava o gradnji ameriškega potniškega letala z nadzvočno brzino se vleče že več let. Boeing Co. in General Electric Co. sta bili izbrani, da izdelata podrobne načrte takega letala. Boeing Co. je dobila naročilo na temelju predloga o gradnji letala s premakljivimi krili. Po natančnejših proučevanjih je prišla sama do zaključka, da taka rešitev ni dobra. Izdelala je nato nove načrte za letalo s trdnimi, nepremakljivimi krili v obliki "delte".

Ko so se ameriški letalski strokovnjaki razgovarjali in iskali najboljše rešitve, so njihovi zahodno-evropski in ruski tovariši že vneto gradili. Tako je bilo v začetku letošnjega leta preskušeno francosko-britansko potniško jet letalo z nadzvočno brzino Concorde in rusko TU-144. Seveda bo minilo še eno leto več, predno bosta letali dovolj preskušeni in gotovi za serijsko gradnjo.

Ameriško novo potniško letalo z nadzvočno brzino bo dosti večje od francosko-britanskega in ruskega. Sprejelo bo nekako še enkrat toliko potnikov in bo letelo za blizu eno tretjino hitreje od prvih dveh. Če bo Kongres predsednikovo predlog odobril in nakazal potreben denar, bo ameriško letalo pripravljeno za preskusne polete v letu 1972, za serijsko gradnjo in vključitev v redni potniški promet pa nekako leta 1978, dve leti kasneje, kot so mislili prej.

Iz Clevelanda in okolice

Raznašalca iščemo— Ameriška Domovina išče raznašalca lista za okolico Newton, Locherie, Pasnow, Rosecliff, Naumann in Tyrone Ave. Star mora biti vsaj 10 let. Kličite prosimo, za vsa pojasnila 431-0628.

K molitvi— Clani Društva Najsv. Imena fare sv. Vida so vabljeni nocoj ob sedmih v Zakrajškov pogrebni zavod k molitvi za pokojnega člana Antona Kovača.

Smrt v avtni nesreči— Preteklo nedeljo pozno ponoči se je smrtno ponesrečil z avtomobilom na E. 152 St. 24 let stara Atiljo Brljafa, 1221 E. 71 St., ki je prišel v ZDA pred nedolгим časom. Rojen je bil v Istri. Trije rojaki, ki so se vozili z njim v avtu, niso bili težje ranjeni, četudi se je avto po poročilu policije nekajkrat prevrnil. Pogreb je iz Golubovega pogrebnega zavoda na Superior Avenue.

K molitvi— Clance Podr. št. 41 SZZ so vabljene nocoj ob pol osmih v Želetov pogrebni zavod na E. 152 St. k molitvi za pok. Margaret Rozance.

Zadušnica— Jutri ob sedmih bo v cerkvi Marije Vnebovzete, v petek ob 7.15 zj. v cerkvi sv. Jeroma, v soboto pa v Warren, Ohio, sv. maša za pok. Johna Tonija ob 17. obletnici njegove smrti.

Asesment— Tajnica Društva sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ bo pobirala asesment jutri od 6. do 8. zvečer v šoli sv. Vida.

Asesment— Jutri bo 25. dan v mesecu, ko večina naših društvenih tajnikov in tajnic pobira asesment. Ne pozabimo plačati assessmenta ob pravem času.

Seja— Federacija Klubov slov. upokojencev v Clevelandu ima v ponedeljek, 29. sept., ob dveh pop. sejo v Slov. del. domu na Waterloo Rd.

Zadušnica— V petek ob sedmih bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za pok. Marijo Rihtar ob 7. obletnici njene smrti.

Rop v St. Clair Savings— Večeraj popoldne malo pred zaključkom uradnih ur je prišlo mlado dekle z močnimi črnimi lasmi v kitah v urad St. Clair Savings na 6235 St. Clair Avenue, se postavilo pred okence in uradnici Beverly Constantino porinilo listek z besedami "Imate denar in v vrečko. Storite, kot pravim. Nič se ne bo zgodilo". Uradnica je storila, kar je dekletu od nje zahtevalo in med tem pritiskala na alarmni gumb. Predno je kdo prišel, je dekletu mirno odšlo z \$2.118 iz urada in dalje po St. Clair Avenue proti vzhodu. Do danes zjutraj roparice oblasti še niso izsledile.

Moskva prejema Peiping— MOSKVA, ZSSR. — Poročevalska agencija Tass je obdolžila Kitajsko, da je opustila propagandno proti imperializmu in da zdaj "uporablja vsa sredstva" za kritiziranje Sovjetske zveze in drugih komunističnih držav. Tass poroča o uporih proti Maovemu režimu v Šansiju, Ho-peiu, Kiangsiju in še v nekaterih drugih pokrajinah Kitajske.

Torej vendarle pred nemiri in izgredi v letošnji jeseni?

CLEVELAND, O. — Ker smo na tem prostoru v kratkem času primorani, da že tretjič načnemo to vprašanje, smo dolžni dati potreben uvod, zakaj naj bo tako.

Ko smo prvič poročali o napovedih takih nemirov, smo se opirali na vire, ki so do sedaj kolikor toliko nepristransko in strokovno poročali o levičarskih pripravah na nemire. Seveda ni bilo vse prepričljivo, kar smo o tem zvedeli, toda prednost nam je svetovala, naj za vsak slučaj bralce opozorimo, da ne bodo presenečeni, ako pride do izgredov in demonstracij. Ko smo bili drugič na to opozorjeni, so novice prišle v glavnem iz uradnih krogov naše federalne uprave. Ti viri niso zmeraj zanesljivi, toda ne opirajo se le na želje in politiko federalne uprave. Uprava si je s pretiranimi poročili že tolikokrat opekla prste, da ne pretirava rada. To je tudi sa-

ma večkrat poudarjala. Da se sedaj že tretjič vračamo na ta predmet, k temu sta nas napotili dve okoliščini, najprvo se je oglasil sam predsednik Nixon in povabil študente na razgovor. Razgovor so vsaj deloma prenašale televizije. Nixon je dalje skušal usmeriti svojo politiko tako, da daje čim manj povoda za demonstracije: začel je z odpoklicem čet iz Vietnamu in z omejitvijo naborov.

Sedaj se je oglasilo nekaj znanih časnika (Reston, Leacacos itd.), ki trdijo, da imajo levičarji že narejen načrt po mesecih, kaj vse bodo počeli ali vsaj hoteli početi letošnje jesen. "Novi mobilizacijski odbor za končanje vietnamske vojne" hoče že 15. oktobra začeti vpriparjati demonstracije na univerzah. Hoče napadati Nixonovo politiko "zavlačevanja". To bi bil seveda prvi trnek, ki naj bi se nanj ujelo čim več študen-

tov in se pridružilo demonstracijam. Ko bi demonstracije postale živahnije, bi seveda prišli na dan še tudi z drugimi očitki in zahtevami. Ta taktika nam je dobro znana že iz prejšnjih let.

Koncem oktobra bi levičarji porabili drug povod za podobne demonstracije. Na sodni postopek čaka še zmeraj nekaj demonstrantov v Chicagu, ki so nastopali v demonstracijah ob priliki demokratske konvencije. Začetek sodne razprave je razpisan za 25. oktober. Tisti dan naj izbruhnejo nemiri tudi v Chicagu. Program in taktika bi se seveda ravnala po vzorcu od 15. oktobra.

Sredi novembra naj se začne po univerzah študentski štrajk proti vietnamski vojni, v Washingtonu in San Franciscu bodo pa organizirani "pohodi proti smrti". Seveda si bodo levičarji izmislili še druga podobna gesla.

Če vse to vedo časnika, ve še veliko bolje FBI in federalna administracija. Administracija je že opozorila univerzitetne uprave, nekatere guvernerji, na primer ohajski Rhodes, so pa demonstrantom že povedali, naj se ne šalijo z motnjami miru in reda. Varnostni organi bodo nepopustljivi, kadar bo treba varovati red in zakonitost. Ne bodo se ustrašili tudi morebitne levičarske grožnje, da bo vsaka žrtev, ki bi padla pri obrambi zakonitosti, hitro prarabljena kot agitacijsko sredstvo.

Ponovno moramo opozoriti, da so vse to le napovedi, ki bodo pri izvajanju dobile čisto gotovo drugačno obliko v vsebini in obsegu. Upamo, da se bo zgodilo manj, kot napovedujejo levičarji. Naj se pa zgodi, kar hoče. Opozorjeni smo in lahko se pripravimo pravočasno, da bomo trezno presojali vse nemire v naši deželi, naj bodo taki ali taki.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:
\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:
\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 183 Weds., Sept. 24, 1969

Brazilija išče novega nosilca diktature

Ko so vojaki 1. 1964 pregnali civilnega predsednika republike Goularta z oblasti, so postavili generala Castello Branca za nosilca diktature. Castello Branco je še kar nekam srečno vozil med raznimi generalskimi strujami. Je bil spreten v usmerjanju svoje diktature, ki je bila sicer konservativna, toda ne preveč. L. 1967 je prevzel diktaturo general Costa & Silva, ki pa v politični spretnosti ni dorasel desničarskih generalov je bil premočan in je gnil njegovo vladno smer bolj na desno. Pred par tedni ga je zadela kap in mu vzela vsaj začasno vsako sposobnost, da bi mogel opravljati predsedniške posle.

Generali so zato hitro napravili sklep, da ustanovijo začasno trojko, ki naj vodi predsedniške posle. So to generali, ki vodijo vse tri veje narodne obrambe, armadno, letalsko in pomorsko. Brazilija je torej prišla pod kolektivno vojaško vodstvo, ki se pa vanj še ni nihče zagledal. Vsi vidijo v njem samo neko začasno vodstvo republike, ki mu mora kmalu slediti nekaj stalnega, toda kaj?

Prva misel je rodila željo, da bi Costa & Silva kmalu ozdravel. Može se sicer hitro popravljati, toda za naporno delo ne bo nikoli več sposoben, tako mislijo zdravniki. Generali morajo torej misliti, da bodo našli novega predsednika republike. Kandidatov je dosti, zato je pa izbira težka. Dosti je tudi struj med generali, ki bi vsaka med njimi rada spravila svojega zaupnika v predsedniško palačo. Največ upanja imajo menda konservativni generali, ki so najmočnejša skupina in že sedaj pritiskajo na kolektivno vodstvo, naj bo še bolj reakcionarno, kot je že. Jim ni zadosti, da je Kongres razpuščen, radi bi videli, da bi režim sploh zaprl vsakogar, ki ga imajo na sumu, da je usmerjen na levo. Kolektivno vodstvo mora ta pritisk vpoštevati radi znane ugrabitve ameriškega poslanika Elbricka. Škandal je bil razmeroma hitro spravljen s sveta, toda spomin nanj je še zmeraj živ v brazilski politični javnosti in ne bo kmalu pozabljen. Udaril je na državno upravo pečat nesposobnosti, ki se je uprava ne more znebiti.

Ugrabitve ni edini teroristični akt podtalne opozicije; atentati z bombami, roparski napadi na banke so stalna prikazen. To je nagnalo v ljudi strah za osebno varnost in pesimistične poglede na bodočnost. Zaskrbljenost, kaj bo, se zmeraj bolj širi v deželi.

Posebno vznemirjeni so gospodarski krogi, ki se že po tradiciji radi opirajo na Severno Ameriko, odkoder prihaja potreben kapital. Upi na dotok novega kapitala pa pojemajo. Ameriški podjetniki se niso pozabili, kako je bil sprejet v Braziliji Nixonov zaupnik guvernier N. A. Rockefeller, pred očmi imajo ugrabitve poslanika Elbricka. To so stvari, ki gotovo ne vabijo ameriških podjetnikov, da bi vtikali nove kapitale v brazilске investicije. Brez dotoka ameriškega kapitala je brazilsko gospodarstvo v stalni nevarnosti gospodarskih zastojev in kriz.

Tako v Braziliji vse čaka, kaj bo, nihče pa ne pričakuje veliko dobrega. Tako stanje seveda ne more dolgo trajati. Ali mu bo sledila nova revolucija ali pa se bo sedanja vojaška diktatura pomaknila še bolj na desno. Toda tudi to potem ne more trajati dolgo.

Nočeta se zameriti Sovjetski zvezi

Preteklo soboto sta se na meji zopet sestala predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito in predsednik Romunije N. Ceausescu. Od lanskega sovjetsko-satelitskega vdora v CSR je bil to njun tretji sestanek. V skupni izjavi ob koncu razgovorov sta Tito in Ceausescu poudarila, da sta pripravljena sodelovati z vsemi državami na temelju neodvisnosti, suverenosti, enakosti in nevmešavanja v notranje zadeve.

To so gesla, ki ju poudarjata posebno vztrajno, odkar je Moskva proglasila znano načelo o "omejeni suverenosti" socialističnih držav, ki je posebno nevarno Romuniji in Jugoslaviji. Pred enim letom so računali z resno možnostjo poskusa ZSSR uveljaviti to načelo proti Romuniji in Jugoslaviji. Sedaj na tako možnost na računa nihče. Tito in Ceausescu sta postala previdna in nočeta Moskve dražiti in izzivati. Ko sta poudarila zahtevo po polnem spoštovanju suverenosti in nevmešavanja v notranje zadeve, sta izjavila, da je bilo njuno srečanje "sestane med državama, ki želita zmago socializma in komunizma v svetu" in da se nista razgovarjala o "ničemur, kar bi utegnilo komu škodovati, najmanj pa socialističnim državam".

Obisk sovjetskega zunanjega ministra A. Gromika v Jugoslaviji v začetku meseca je odstranil najhujše robove v odnosih med Beogradom in Moskvo. Tito in Ceausescu sta se brez dvoma o tem menila, pa sklenila, da se bosta z Moskvo javno bodla čim manj, bosta rajše skušala odnose

z njo čim bolj zgledati, pri tem pa bosta v sporu Moskve s Peipingom skrbno stala ob strani. Za Jugoslavijo je taka politika posebno važna, ker ima za svojo sosedo Albanijo, najglasnejšo podpornico rdeče Kitajske na svetu in edino v Evropi.

BESEDA IZ NARODA

Zlata poroka Antona in Apolonije Košir

TORONTO, Ont. — V nekaj dneh bo minilo 50 let, odkar sta stopila pred Marijin oltar starodavne božje poti v cerkvi na Dobrovi pri Ljubljani — ženin Anton Košir — Kovačev iz Stranske vasi — in nevesta Apolonija, roj. Suhadolc iz vasi Sušica — ter si prislegla zvestobo do smrti. Ker pa v tolikem času vsaka reč rada obledi — in ker Tonče rad kako tako zine, da Polonca ne ve, kam meri... — sta se sporazumela, da bosta prisego ponovila... Zato bosta v soboto, 27. septembra, ob sedmih zvečer stopila pred oltar sv. Vidu v Clevelandu in pri sv. maši obnovila prisego in obhajala ZLATO POROKO.

Pri Koširjevih so dorastli trije otroci. Dva brata in ena sestra. Starejši brat je že zgodaj odšel v Ameriko. Nekaj časa je živel v Clevelandu in pisal domov. Pozneje se je od tam preselil in s pisanjem prenehal. Kaj se mu je pripetilo, domači niso nikoli zvedeli. Ker se je tudi sestra kmalu poročila k posestniku Povlaču na Utik, je ostal Tonče sam s starši pri hiši. Bil je kmalu pozvan na nabor in kot "zavber fant" takoj tudi potrjen. Zataknil si je "cegele" za klobuk in nanj pripel krivce, kot je bila takrat navada, pa jo v družbi bodočih soldatov med vriskom in petjem mahal proti domu. Še klet bi lahko kot "tavblihar", a tega se on, čeprav zelo odprte glave, ni naučil. Običaj je bil namreč tak, da so po poti domov smeli kleti le potrjenci — tavbliharji, dočim izvrženci — škarte niso smeli...

Tonče je moral kmalu nato k vojakom. Počasi je potekala službena doba, vendar se je bližala koncu in upal je, da bo kmalu odpuščen domov. Pa mu je to upanje prekrizala prva svetovna vojna. Bil je poslan na fronto proti Rusom, pozneje proti Lahom. In zgodilo se je, da je polnih šest let služil "presvitlega cesarja". Nazadnje je prišel v italijansko ujetništvo. Čez čas se mu je posrečilo od tam pobegniti. Boreč se med potjo z različnimi težavami je končno le prispel domov ves zdelan od vojaških, vojnih in ujetniških "dobrot".

Ko se je doma doobra opomogel, je začel misliti, da bi bilo prav, poiskati si kako nevesto. Med fantovsko družbo ni dosti zahajal. Enkrat je le šel z njimi na Sušico, ker so pri neki hiši nakladali balizi. Ob takih prilikah so imeli fantje dovolj zabave s šranganjem, pijačo, ki so jo odbili za odkup neveste, pa pela je tudi harmonika in vrteli so se z dekleti. To pot je Tonče ugledal zalo in živahno dekle — Prekovo Polonco. Ona se mu je naenkrat vsedla v srce in v njegovih pesniških duši so začele strune brenkati, uglašene vse v Prekovo Polonco. Tudi Polonci je bilo sladko pri duši vselej, kadar sta se videla. Zato Tonče ni dolgo čakal. Stopil je k ugledni in trdni Suhadolcovi družini in po prošil, za roko njihove hčerke Polonce. Seveda so mu pritrdili in se o vsem dogovorili. Pri Ko-

vaču v Stranski vasi so kmalu nato dobili mlado gospodinjico in v hiši je postalo vse bolj živahno. Pretekli so meseci, pa je postalo še živahnije. Začula se je v hiši prvotna človeška govornica, katero razumejo vsi otroci na vsej zemlji. In to je sledilo skoraj leto za letom in hiša se je naglo polnila. Deset se jih jima je nabralo, osem sinov, od katerih je pa eden še čisto mlad utonil, in dve hčerki. Starejši so se že usposabljali v različnih strokah. Nekaj jih je bilo pri delu doma, nekaj jih je posejalo šolo, nekateri so pa bili še v predšolski dobi, ko se je začela druga svetovna vojna in revolucija. Z njima so prišle gore trpljenja, s katerim tudi Kovačevim ni bilo prizanešeno. Laški okupatorji in partizani so doprinesli vsak svoje k nepopisno težkim časom.

Dne 12. septembra 1942 so očeta Toneta odpeljali Lahi v Ljubljano v zapor, od tam pa čez nekaj časa v internacijo na otok Rab. Z Raba je bil prepeljan pozneje v Italijo. Po daljšem stradanju in trpljenju se mu je posrečilo ubežati, — drugi njegov primer iz Italije — ki se mu je po raznih ovirah in težavah posrečilo priti domov. Med tem časom so se štirje sinovi pridružili Vaški straži in pozneje domobrancem. Dom so jim večkrat izropali vse do golega. Mati Polonca je s kopicjo otrok preživljala izredno težke čase. Saj večkrat ni bilo pri hiši ničesar, s čimer bi nasitila otroke, ko so jo po izropanjih lačni prosili za kruh.

Ob razpadu nemške vojske so odšli oče Tone in štirje sinovi, domobranci, v begunstvo na Korosko. Od tam so Angleži vnili domobrance v domovino, kjer so bili skoraj vsi pobiti. Z njimi vred tudi Koširjevi štirje sinovi. Kje so njihovi grobovi, ni znano.

Oče Tone je ostal v taborišču sam v grenki žalosti, mati Polonca je pa doma živela z drugimi otroki in strahu in obupu. Le v zaupanju v Marijo, h kateri se je stalno zatekala v cerkev na Dobrovo, ji je dalajo moč, da je zdržala in vzgojila otroke v koristne člane človeške družbe.

Tonče se je preselil v begunsko taborišče Pegge na Tirolskem, čez čas pa nazaj na Korosko v taborišče Spittal. Od tam je v letu 1949 emigriral v Ameriko. Sponzor mu je bil poznani Jože Marinko v Clevelandu, ki mu je tudi pripomogel do službe. Pri Marinku je živel šest let, vse do prihoda žene Polonce k njemu. Večkrat se ga s hvaležnostjo še sedaj spominja.

Kakor hitro je Jugoslavija začela dovoljevati prihod družin v Ameriko, je Tonče naredil prošnjo za prihod žene in družine. Po daljšem času je bila prošnja rešena in 15. avgusta 1955 sta se objela z ženo v Clevelandu. S seboj je pripeljala sina Jožeta, ki je bil ob očetovem odhodu star štiri leta. Še isto leto je prišel za njimi v Cleveland tudi starejši sin Pavel. Še pred njimovim odhodom v Ameriko sta se poročila obe hčeri. Posestvo, kar ga jim je ostalo, je prevzel sin Janez, ki je pripeljal k hiši Petričev iz Brezji pri Dobrovi. Tudi tem dvema se je hiša naglo polnila. Začeli so delati prošnje na obeh straneh luže tudi za prihod Janezove družine v Ameriko. A predno je bila prošnja rešena, v prvo le za Janeza in dva otroka, sta imela že šest otrok. Takoj po svojem prihodu v Cleveland, je Janez vse napravil, da

pride za njim še žena in drugi štirje otroci. To pot je bila zadeva dosti hitro rešena in kmalu so prispeli v objem Janeza — moža in očeta — žena in štirje otroci. Ni trajalo dolgo, ko je prišlo v družini do malega presenečenja. Družina se je naenkrat pomnožila za dva člana. Tako so sedaj v Clevelandu štiri Koširjeve družine. Vsaka v svoji lastni hiši — vse v dobrih pozicijah. V isto takih položajih sta tudi obe hčerki v domovini — Sloveniji.

Zlato poročena stanujeta v svoji prijetni in prostorni hiši na 1245 E. 59. cesti v Clevelandu. Pred hišo gojita zelenjadni in cvetlični vrt ter malo trato. Ob steni hiše stoji kak dučet krasno cvetočih oleandrov, po oknih in policah zunaj in znotraj hiše pa še kakih pet dučetov najraznovrstnejših cvetlic v loncih. S tem ima mama Polonca veliko zabave in veselja. Zgodi se pa tudi, da kdaj ata malo prilije kaki cvetlici — če je sila in suša.

Zanimivo je to, da ima zlata nevesta Polonca štiri brate in sedem sester, ki še vsi živijo. Je torej to izredno velika, zdrava in močna družina.

Zlati ženin Tonče je zgubil poklic. Moral bi biti pesnik, že njegova mama je spoznala, da je Tonče — zelo odprte glave. Vsa je gorela v tem, da bi šel študirati. Pa se je moral oprijeti kmetije, ker je ostal sam pri hiši. In mami se želja ni spoznala. Že od mladega in skozi vse življenje je bil bolj pesniška duša. Zdaj, ko je prikorakal v starejša — ne stara — leta, je spesnil že precej pesmi, od katerih smo imeli nekatere priliko brati v Ameriški Domovini in še kje. Vsede se v svoj "easy chair", pa mu lepe pesmi kar same uhajajo iz glave na papir. Ima jih velike šope, med katerimi so mnoge zelo posrečene. Zlasti, odkar je v penziji in ima dovolj časa sedeti v svojem "izi-čeru", se mu kup naglo dviga. Tudi temu stolu je že zapel pesem. Mu je namreč zelo priljubljen in se ga rad posluži...

Pa se je tudi doma — v poklicu, ki ga je izrševal, dobro odrezal. Marsikaj je na domu in posestvu, ki ga je prevzel, zboljšal in obnovil. Udejstvoval se je tudi v javnem življenju. Bil je v občinskem odboru, mnogo let cerkveni ključar na Dobrovi in še v drugih raznih odborih.

Poleg tega si je ustvaril družino, ki mu dela čast. Štirje sinovi so odšli med mučence, ki danes vidno rosijo iz nebes blagoslov na očeta, mater, brate in sestre.

Za zlato poroko so prišle na obisk k njima obe hčeri in nevestina sestra Ivanka iz Slovenije. To je bilo veselo presenečenje za zlatoporočena, kar jima iz srca privoščimo. Vsem trem obiskovalkam naš iskren pozdrav.

Draga Tonče in Polonca — zlatoporočena! Želimo vama, da bi še dolgo vrsto let poromala vsako jutro k Sv. Vidu na duhovni zajtrk, čez dneve se kratkočasila s pesmicami in rožicami, ob večerih ter praznikih se pa zabavala s sinovi in snahami, vnuki in vnukinjami. Nikar ne pozabita vmes na kak glažek, ki tako poživlja žile starejših ljudi!

Bog vaju ohrani zdrava in srečna! Iskrene čestitke!

Lojze Ambrožič, st.

Na vinsko trgatve na Slovenski prislavi!

CLEVELAND, O. — V nedeljo, 28. septembra, popoldan bo na Slovenski prislavi vinska trgatve. To bo zadnja prireditev na prostem letošnje poletne dobe in je prav, da je nihče od nas ne zamudi. Pojdimo še enkrat ven, na deželo, v prosti svet, predno se bomo zopet začeli dregnati po dvoranah v mestu.

Jesen je že tukaj in ni ga lepšega nedeljskega popoldneva, kot popoldan jesenske nedelje na deželi v času trgatve.

Vinska trgatve na Slovenski prislavi je sedaj že tradicionalna prireditev. Veliko je ljudi, ki jim vinska trgatve na Prislavi od vseh prireditev najbolj ugaia in se je najbolj vesele.

Tudi na letošnji trgatvi bo na pretek sladkega grozdja. Na grozdje bodo pazili nepodkupljivi čuvaji-policaji. Kraja grozdja je pač največje hudo delstvo na trgatvi. Vsak tat, ki ga bodo pazljivi, nepodkupljivi čuvaji-policaji zasačili, bo prejel kazen, ki jo je zaslužil, na samem kraju hudo delstva. Tisto nedeljo popoldan bo sodnija delala kar na Prislavi. Da, tako važna je ta reč. Ječa bo tudi tam. Ječe sicer polnijo tudi ob nedeljah, sodnije so pa zaprte. Na trgatvi na prislavi pa ne bo treba čakati na pravico do pone-deljka. Tam se bo delila tudi v nedeljo. Toliko o tem.

Za veselje in ples jih bo pa rezal Matiček Gradadolnik s svojim "Sonetom". Pravi, da jih bodo kar drugo za drugo, tako da bo sodniku kar sapo vzelo. Kako se bosta pa Matiček in sodnik potlej pomenila, pa ne vem. Pridite vsi pogledat, pa boste videli.

Vse druge dobrote pa boste tudi poskrbljeni. In to še bolj kot kdaj drugič.

Na svidenje v nedeljo na prislavski trgatvi!

-n-e

Že črček prepeva...

NEW YORK, N.Y. — Že črček prepeva, ne more več spat, trgatvi veleva, spet pojdemo brat. Ti stih in njih napev so mi udarjali prejšnji petek zvečer s svojimi rednimi pevskimi vajami. Za čuda, kako človeku včasih podzavestno nekaj vzbudi ena sama nehotena misel, ki pride. Da, tudi melodija ti razbija razmišljanje, ne samo čustvo kot se včasih domneva. Priključite ti živost, razgibanost življenja.

Kot mi prečestokrat marsikaj pove Marjana dr. Zadnikarja knjiga: *Znamenja na Slovenskem*, ko mi misel, ljubezen in skrb objemajo so slikovitost zemlje moje očetnjave; tako so mi ti stih priključili v živost vinske gorice Štajerske, Dolenjske, Goriške in pa grozdne ograde čudovitega Krasa. Krik in pesem odmevata od tal kraške zemlje... V teh dnevih ne ve za svojo revnost... Nje človek ve, da grozd bo iz sebe dal žlahtno kapljico in da bo ta kapljica Krašcov bogatila dušo in možnjo... Pesnik drugega skrajnega obronka slovenske zemlje je zapisal: ...moja duša je židane volje, kot bila bi bila kraški teran... V Beli krajini, v dolenskih vinogradih okoli Čateža, v štajerskih gorah tja do Ljutomeru slovenski človek v teh dneh prepeva. Veseli se svojega dela in znoja in pa blagoslova od zgoraj in iz zemlje, ko žlahtni sad bere.

Pesem naših "Fantov na Osmi" ni pesem ob končevanju letnega dela in napora, ampak je pesem ob novem začetku dela in žrtvovanja, da bi bil močnejši življenjski utrip slovenske njujorske srenje. Moja in njih duša je bila pretekli petek večer židane volje.

Že na prvo vajo so prišli vsi fantje, razen štirih, ki so bili zadržani zaradi dela, oziroma eden od njih je še na obisku v starem kraju. Pa vendar jih je bilo 15. Mirko Cerar, ki je že pred pomladnim koncertom začel spolejavati dano besedo na lanskem pikniku, je zdaj začel z vadbo že na tej prvi vaji. Mirko je prvi tenor. Baritonske glasove je s svojim pristopom v fantovski krog pojačal — Tone Jenko. Nočoj bo spet fantovska vaja in prišel bo nov, prvoten tenorist — Milan Martincic, ki se je s svojo ženo priselil iz Clevelanda.

Pevovodja Fran dr. Delak ni nič zgubljal časa in je takoj začel vaditi z novimi pesmimi, ki

so bolj zahtevne. Zaveda se, da ima zdaj že več glasovnega materiala in da lahko gre v razvijanju zbora naprej do nove stopnje pevskega umetniškega izražanja.

Že danes, čeprav še niti ne vem, kdaj bodo fantje spet javno zapeli za srenjo, lahko mirno rečem. Pri zadnjem koncertu so vas, dragi srenjčani, presenetili s svojim razvojem, zdaj pa boste še bolj vzradošeni, ko boste spoznali, kaj se da z vztrajnostjo v naši srenji doseči. "Fantje" so že in Bog daj, da bi bili še dolgo naš ponos!

Osebnost bi rad pri teh vajah enkrat ugledal obraze: Emila Ručigaja, Stanleyja in Louisa Rupnika. Veliko bi to pomenilo. Njujorški Slovenci bi doživeli nov prepoved in tega nam je treba.

Sinoči, 18. septembra, sem se udeležil sestanka njujorske SAVE, za katerega sem dobil povabilo, ki mi ga je poslal dose-danji predsednik Jaka Okorn — in, v katerem sem ob koncu bral tole:

"Nujno je potrebno za obstoj SAVE, da se vsak(a) član(ica) udeleži tega važnega sestanka, la se ob začetku novega šolskega leta okrepimo z novim navdušenjem in gorečnostjo za narodno delovanje v SAVI in v naši njujorski slovenski naselbini."

Sestanek je bil hkrati osekovni občni zbor in tako so izvolili nove funkcionarje. Novi predsednik je Tonček Babnik, podpredsednik Vinko Burgar, tajnik Jaka Okorn, blagajnik Hajni Stalzar.

Zanimivost tega sestanka je bila tudi prisotnost člana Slovenskega narodnega odbora dr. Ljuba Sirca, profesorja gospodarskih ved na glasovski univerzi v Vel. Britaniji. Letošnje počitnice je uporabil za obisk ameriškega kontinenta, ki ga je preletel od severa do juga in od vzhoda do zahoda. V New Yorku smo ga srečali prvič že sredi ulija, ko se je nekaj njujorskih Slovencev zbralo, katerim je govoril o gospodarskem in političnem položaju v Sloveniji in Jugoslaviji.

Savanom je sinoči orisal pot in trpljenje mladega slovenskega intelektualca svobodoljubnega nazora, ki jo je moral prehoditi v težnji za osebno in narodno svobodo vse od trenutka nemškega vdora v Jugoslavijo in med vojno, v času tako imenovane osvobodilne borbe. Vsi navzoči, razen mene, so še v letih — čeprav so bili nekateri že rojeni — niso mogli spoznavno slediti tej tragiki naroda, iz katerega izhajajo in katerega zdaj ljubijo, čeprav žive daleč od njegove zemlje in čeprav do potankosti še ne poznajo njegove preteklosti.

Vendar, ko sem se zagledal v ta mladi zbor naše srenje in presojal, koliko in kaj vse lahko vsakdo od njih pripomore v nekem globljem pomen k življenju naše narodne skupnosti, me je zagrabil srečni navdih, da z morda nemalim naporom v prijetnem žrtvovanju lahko veliko darujemo v templju zdravega duha, da se ne bi nikdar totalno zrušila kapelica našega narodnega življenja v velikem in razbijajočem New Yorku.

Komaj čakam, da bom lahko poročal o prvi naslednji prireditvi naših Savanom, menda posevčeni ravno tej naši osnovni težnji, ki nam mora biti prva zapoved. Le z utrjevanjem duha in besede ter pesmi bo naš narod živel in morda bo enkrat med Slovenci zares duhovni velikan, po katerem nas bo ves svet spoznal. Dotlej pa vztrajno ehranjamo osnovno bit našega skupnega življenja!

Tone Osovnik

Imena po državah

Ameriške bojne ladje (oklopnice) imajo imena po državah. Zadnja te vrste New Jersey bo te dni izločena iz aktivne službe.

KUPUJTE V CETRTEK, V MESTU OD 10. DOP. DO 8.30 POP., V PODRUZNICAH OD 10. DOP. DO 9.30 ZVEČER.
MI DAJEMO IN ZAMENJAVAMO EAGLE ZNAMKE.

MAY'S BUDGET STORES
DOWNSTAIRS

ANNIVERSARY SALE

Moške trajno zlikane praznične in delavne hlače

4.69

ali 2 para za 8.88

PRIMERJAJTE PO \$7 do \$11

Preglejte tele kroje:

- Ohlapni s pasnimi zankami • Ozki brez zavihkov
- Zvončasti spodaj

Preglejte tele barve:

- Siva • Oliva • Crna • Marinska
- Modra • Rjava • Kariraste in enobarvne

Preglejte tole blago:

- Poliester-bombažni tvil •
- Acrilan akrilski-rejon tvist
- Orlon akrilska rejon flanela
- Reyon acetatne nylon tkanine.

Videti je verjeti... in ko boste videli to fantastično selekcijo teh prvovrstnih pralnih in trajno zlikanih hlač, jih boste hoteli imeti več parov za vsakega odraslega in mlajšega moškega v družini. Mere 28 do 42. Popolnoma nove praznične in delavne hlače od treh najpriznanejših ameriških izdelovalcev. Sprejemamo pisma in telefonična naročila dokler traja zaloga. Navedite drugo izbiro barve. Kličite: 241-3070, Lorain 233-6141, Elyria 322-6304. May's budžetna moška oblačila. V vseh 7 trgovinah.

Prijazno opozorilo volivcem v 32. vardi

CLEVELAND, O. — Dragi rojaki in rojakinje v 32. vardi. Čas volitev se naglo bliža, zato je prav, da malo premislimo, koga bomo volili v mestni svet. Podpisana priporočam vsem mladega, inteligentnega moža Johna Princa, sedanjega člana mestnega sveta za 32. vardo, ki je nasledil Jacka Banko.

Mladi kandidat je sin znanega rojaka, ki je dvakrat zastopal našo vardo v mestnem svetu. Kot oče je tudi sin odvetnik. Po osnovni šoli je hodil na Latin Cathedral, nato pa študiral na univerzi v Detroitu in na Western Reserve. V letih 1957-1968 je bil v mestnem pravnem oddelku. Izkazal se je za sposobnega pravnika, pa tudi za dobrega mestnega odbornika, ki rad pomaga, kjer in kolikor le more.

Ne pozabimo nanj, ko pojdemo 30. septembra, prihodnji torek na volišče! Napravimo znamenje X pred njegovim imenom. **Jennine Hrvatin**

Kina preskuša rakete za "srednje" daljave?

TOKIO, Jap. — Tukajšnji list Asahi Shimbun poroča iz Kitajske, da tam preskušajo rakete z dometom okoli 1,200 milj. Doslej naj bi bilo izvedenih vsaj 30 preskusov te vrste raket.

Napovedujejo, da bo Kitajska skoro preskusila skupaj s to vrsto rakete tudi svojo prvo vodikovo glavo zanj. Prvo atomsko bombo, ki jo je ponesla v višino raketa, je Kitajska preskusila 27. oktobra 1966, vendar ta raketa ni mogla leteti več kot 20 do 300 milj.

Januarja 1967 so Kitajci preskusili svojo vodikovo bombo, ki pa naj bi bila nekaj drugačna od onih, ki so jih preskusile ZDA, ZSSR in Velika Britanija. Te bombe niso še preskusili skupaj z raketo. Ko bodo izvedli tudi ta preskus, bo treba računati s tem, da Kitajci dejansko grade vodikove bombe in rakete, s katerimi jih bodo v slučaju vojne pošiljali proti svojim sovražnikom in njihovi deželi.

Te nevarnosti se zavedajo tako na Japonskem kot v Indiji in še najbolj v Sovjetski zvezi, ki je trenutno glavni cilj kitajske sovražnosti.

Zavezniki ne bodo umaknili čet iz Južnega Vietnama

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — V Združenih narodih se je pripetila res izredna izjema od pravila: pet držav, ki imajo svoje čete v Južnem Vietnamu, je izjavilo, da svojih čet ne bodo umaknile, akoravno jih bodo deloma ZDA. V Južnem Vietnamu ima Severna Koreja okoli 50,000 vojakov, Tajska okoli 12,000, Avstralija okoli 7,500, Filipini in Nova Zelandija pa le par bataljonov.

Ker so sedaj zunanji ministri vseh petih držav na generalni skupščini ZN, sta jih državni tajnik Rogers in južnovietnamski zunanji minister povabila na skupen razgovor in jim razložila položaj na frontah. Ministri so po končanem razgovoru izjavili, da ne vidijo potrebe, da bi njihove vlade že sedaj menjale svoje stališče glede svojih čet v Vietnamu.

Amerika je bolj priljubljena v Indiji

NEW DELHI, Ind. — Indijski zavod za raziskavanje javnega mnenja, je dognal, da je trenutno Amerika bolj priljubljena kot Sovjetska zveza. Zadnjikrat se je to pripetilo l. 1963, od takrat je bila Sovjetska zveza zmeraj na prvem mestu, sedaj je na zadnjem, kajti pred njo je še Japonska.

Zakaj je postala naša dežela tako priljubljena? Morda radi uspešnega poleta na Luno?

VELOKI PUNT

"Dobro... Gospod sodnik, izročite jim vse kmete, ki so zaprti!" je dejal glavar ter razburjen in bled omahnil na stol. Vsa odločnost mu je izginila.

Gradnik je pomaknil predenj polo pergamenta, mu potisnil gosje pero v roko in dejal: "Spišite še odlok, s katerim odpravite davek na vino in meso, in niti las se ne bo skrivil ne vam ne komu drugemu!"

Vzdihovaje je dejal glavar: "Takega odloka ne smem izdati!"

"Ako smete nalagati davke, jih smete tudi odpravljati. Le brž, gospod glavar, in lepo pišite, ne tistih čačk, ki jih živa duša ne more brati!"

Glavar je pomočil pero v črnilo in z velikimi, razločnimi črkami spisal odlok, s katerim je zagotovil Tolmincem in drugim, da Bandel ne bo več pobiral davka na meso in vino in da bodo tudi druge davke odslej po pravici pobirali. Ko je pismo podpisal in pritisnil svoj pečat, ga je dal Gradniku z besedami: "Tu imate vse, kar ste zahtevali! Več vam ne morem dati, tudi če me ubijete!"

Gradnik je prečital glavarjevo pismo, nato so se poslovili z globokim poklonom in Munihi je dejal v imenu vseh: "Zdravi ostanite, gospod glavar, pa nič ne zamerite! Če bo treba, se že še kdaj oglasimo pri vas!"

"Prekleti psi!" je siknil glavar, ko so se zaprla vrata za odposlanci kmečke vojske. "Privede dan, ko vam poplačam vse, kar ste mi danes naredili!"

A oni niso več slišali teh besed.

Ob izhodu iz grada so jih že čakali prvi izpušeni jetniki s konji in blagom ter jih navdušeno pozdravili.

Oče Grozd je srečen stiskal roko mlademu uporniškemu poglavarju.

"Nikoli ti ne pozabim tega, Ivan! Tako sitno mi je že bilo čepeti v temnici in dolgčas in skrb sta me morila. Pa mi je vendar zmeraj pravilo srce, da nas pridete rešiti! Kako ste naredili vse to?"

"Poglejte dol na Travniku, oče Grozd, in vse vam bo jasno!" je dejal Gradnik in ga peljal k obzidju, s katerega sta videla na trg.

Grozd si je zasenčil oči z roko in pogledal.

"Presneta reč..." je mrmral, "blešči se mi in krmežljave oči imam, ker že štirinajst dni nisem videl luči in sonca. A vendar se mi zdi, da je vse polno ljudi na Travniku kakor čebel na bradi pri panju!"

"Glejte, oče, to je kmečka vojska, ki vas je oprostila!" je dejal Gradnik ponosno.

Kmalu so prišli odposlanci z oproščeni kmeti na Travniku, kjer jih je sprejela kmečka vojska z nepopisnim veseljem. Pozdravljanja, klicanja in vriskanja ni bilo ne konca ne kraja.

Ko se je šum nekoliko polegel, so se zbrali voditelji puntarjev krog stebra svetega Ignacija na Travniku in se začeli posvetovati o nadaljnjem ravnanju kmečke vojske.

Večina voditeljev je bila z Gradnikom in Kraguljem, ki sta svetovala, naj se kmečka vojska začasno razide, ker je že dosegla svoj glavni namen, da je glavar izpustil jetnike in preklical pobiranje davka na vino in meso. Ta uspeh naj razglase po vsej goriški deželi in kmetje naj se pripravijo na splošni punt in nastopijo povsod zoper graščake in dacarje. Znamenaj z zvonom naj bi jih sklicalo kakor doslej.

"V dveh tednih se vsi kmetje upro in naša zmagaba bo popolna!" je dejal Kragulj.

"Jaz pa še ne grem domov!" je menil Munihi.

"Nikogar ne silim, naj gre domov!" je odvrnil Gradnik. "A to pomisli, Martin, da ne moremo zadrževati pet do šest tisoč mož v mestu za prazen nič! Kaj naj jim damo jesti? Najbolje je, da jim dovolimo iti domov, sami pa raznesemo po deželi glas, da smo zmagali. To bo kmete podžgalo in kmalu ne bo več ne duha ne sluha o tlaki in desetini in o davkih, ki žulijo vso deželo."

"Tako sem tudi jaz pripravljn oditi! Mislim sem, da hočeš sploh vse pustiti!" je dejal Munihi.

"Dokler očeta ne maščujem in ne zmaga stara pravda, ne neham!" je mračno, a odločno odgovoril Gradnik.

Nato je stopil na najvišja stopnico pri stebri svetega Ignacija in prebral zbranemu ljudstvu glavarjev odlok.

Ko je nehal brati, je nastalo v kmečki vojski nepopisno veselje. "Stara pravda je zmagala!" "Prosti smo davka in pijavki!" "Zivel kralj Matjaž!"

Vse križem so klicali in se smejali do solz; kmetje so metali klobuke v zrak od veselja, kose so zvenčale, cepci rožljali, nekateri so celo sprožili muškete v zrak kakor ob vstajenju na veliko noč...

Ko se je navdušenje nekoliko poleglo, je Gradnik naznanil, da se vsakdo lahko vrne domov, a naj ostane vedno pripravljen; ko bi zasilal plat zvona, naj se spet pridruži kmečki vojski.

"Bog z vami, fantje in možje! Dobro ste se držali in stara pravda je z vašo pomočjo prvokrat zmagala. Mislim, da zmagala popolnoma in povsod, še preden pojde pšenica v klasje. Pozdravljeni vsi zadnjikrat z našim pozdravom: Stara pravda!"

Tako je nehal Gradnik svoj nagovor in iz tisoč grl mu je odgovorila kmečka vojska: "Kralj Matjaž!"

Večerno sonce je krvavo gorelo nizko nad Furlanijo, ko je kmečka vojska pojoč in vriskajoč odhajala proti domu.

Z grada je zrl deželni glavar z drugimi plemiči na dolge vrste odhajajočih kmetov in škripal z zobmi.

Bled od jeze se je obrnil k deželnemu sodniku in dejal: "Kaj bi dal, da bi smel izstreliti vse topove na to sodrgo!"

"To so prazne misli, milostni gospod glavar, kajti danes so kmetje zmagali!" je odvrnil sodnik.

"Da... zmagali... Mislim, da prvič in zadnjič..." je siknil glavar.

Istih misli so bili plemiči, meščani in študenti, ki jih je bil dal poklicati glavar na grad, da bi ga branili, če bi bilo treba. Le vitek študent, ki je naslonjen na mušketo zraven glavarja zamišljeno zrl za odhajajočimi kmeti, je mislil drugače in je želel na tihem, da bi si stara pravda priborila še dosti takih zmag.

Ta študent je bil Stefan Golja...

Pozno v noč je dospelo iz Gradiške sto petdeset mož, a bilo je že prepozno, da bi napadli kmečko vojsko.

Glavar je sprevlil topove z gradu pred palačo grofa Jožefa Thurna in tja je postavil tudi vse vojaštvo. Grad je prepustil meščanom in študentom v varstvo.

Pred mestom so vso noč goreli ognji, ob katerih so se gredli in si kuhali večerjo kmetje, ki so bili še ostali krog Gorice. Bilo jih je krog pet sto. Sele zgodaj zjutraj so odšli in zanesli veselo novico o zmagi stare pravde po Vipavskem, Krasu in Brdih.

Huda se je godila dacarjem, koder se je vračala kmečka vojska tisto noč domov.

F. S. FINZGAR:

POD SVOBODNIM SONCEM

Epafrodita je začelo vnovič skrbeti. "Pol jutra je minilo, sonce je visoko, moral bi se vrniti. Azbad je bil vso noč v palači, danes ne pojezditi k vajam. Tudi Iztok potem nima posla v vojašnici. Ali vendar! Morda mu je velel tja namesto sebe. Mučil ga bo na smrt. O, sveta Sofija, preženi že skoro to noč! Ne vem, kaj bi ukrenil. Treba je skrbeti za konje, treba orožja, njega pa ni. Skrivnostno, silno skrivnostno!"

Ko je Epafrodit hodil po peristilu in pri šumečem vodometu z nagubančnim čelom snoval načrte, prihitel nenadoma brez naznanila k njemu Cirila.

Zasopla in zaplakana se je zgrudila k njegovim nogam. Grk je prestrašen vprašal: "Cirila, kaj se je zgodilo?"

"Gospod, otmi Ireno, otmi gospodarico!"

Ihtela je glasno in dvigala kleče na tleh sklenjene roke k njemu.

"Kaj se je zgodilo, govori naglo!"

Epafroditu se je čelo nabralo v grozne gube, naznanjajoče usodne slutnje.

"Azbad je vdril v Ireno sobo. Vinjen je prišel v ranem

jutru. Klečala sem in ga rotila, naj ne moti gospodarice. Kruto me je udaril in odpahnil vrata. 'A tako,' je zarjul, 'to je Iremina bolezen! Pobegnili je, da se naši ob barbaru! Kje je?'

'Odleglo ji je v jutro,' sem lagala — Kristus mi ne zameri — pa je šla molit psalme v cerkev Naše ljube Gospe.'

'Aha, molit psalme! Ze vem, kam hodi molit psalme, nečistnica! Pomagam ji pri tej molitvi! Sramota za dvor!'

Nato je odvihral besen ko zlodej. Jaz pa sem zbežala in tekla, da ti naznanim. O Bog, če pride sem — o Bog! Gospodarica je izgubljena! Otmi jo, na Kristusa reši jo!"

Epafroditu so se oči poglobile v dupline pod sršecimi obrvmi in ogenj se je bliskal v njih.

Dasi duhovit, vaje spletke, ravnodušen v najbolj zamotanih rečeh, je osupnil trgovec, pred njim se je dvignil prazen pergament in on v trenutku ni vedel, kako bi za risal prvo potezo novega načrta.

"Gospodarica je na vrtu, odeta v sužnjo tuniko. Poišči jo, ostani pri njej in ji izkušaj rahlo povedati, da se ne prestraši. Jaz pomislim, kaj nam je storiti."

"Otmi jo, gospod! Beži naj — 'Pojdi!'"

Epafrodit je zopet hodil in postal po mozaiku krog šumečega vodometu. Z roko je potezal preko nagubanega čela.

Z desno nogo je udarjal krepke ob tlak, iskal misli, iskal izhoda.

"Dobro igraš, prekleta, in komaj ti bo Epafrodit kos. Eno zanko snamem z vratu, že me zadrigne v novo. In vendar se moram oteti mrež, moram, na Palado, moram! Hči barbarskega medvedarja vendar ne prekosi potomca najduhovitejšega naroda!"

Premišljal je, kaj se utegne zgoditi.

"Azbad gotovo izposluje še danes pri despojini, da sme zaječi s palatinci mojo hišo. Če se

to zgodi, nimam koticke, da bi skrli Ireno. Če jo dobe pri meni, je izgubljena, z njo vred jaz. Strašna zagata! Ali naj gre na jadrnico in odplove? Kako ubežim potem jaz, če bo sila? Proč pa mora. Ko Teodora še izve, kaj je opravil kvestor — da je prišel s praznimi rokami, bo delala z vsem peklom, da nas uniči. Strašna zagata! Da bi se vsaj Iztok vrnil! Moreče slutnje se me polasčajo čedalje bolj."

Grk bi bil postal skoraj malo-dušen. Dasi je bil njegov duh živahen kakor mladeniča, je vendar staro telo občutilo breme, ki si ga je naložil. Skoraj mu je bilo žal, da je prevzel to nevarno igro, v kateri morda celo izgubi — zaigra vse. Ni se bal smrti, bal se je sramote in zavesti, da utegne končati sijajno življenje, polno ugleda in bogastva, sramotno, nečastno, uničen od krempljev te peklenške hijene. Dobiti je moral najprej Iztoka, da se posvetuje. Naj ima službo kjer koli, pustiti jo mora, da se zgleda pri njem. Naj obvesti Slovene in Gote — če bi Azbad napal hišo, da so pripravljene. Pa naj se prične pravi boj, revolucija — vseeno.

Naglo je napisal košček pergamenta ter odposlal v vojašnico do magistra peditum najhitrejšega tekača na konju s pozivom, naj se Iztok takoj oglasi na domu. Na slokega konja, ki je bil slovit v hipodromu, se je povzpel takisto slok Arabec, najboljši jahač.

Epafrodit je naročil, naj ne prizanaša konju, naj predirja kampos, gre od vojašnice do vojašnice, dokler ne najde Iztoka, katerega naj takoj privede.

Vrtar je prijel za zapah ter odprl težka vrata pred vežo, konj se je povzpel in neprestano grizel v brzdo. Kar zadoni krepak udarec na vrata.

"Iztok," je pomislil Epafrodit.

Vrata se odpro, zasveti se zlat šlem. Grka prešine veselje. A za prvim šlemom se pojavi drugi, tretji. Ni bil Iztok. Tuj stotnik je prišel na čelu oddelka palatincev in povprašal po Epafroditu.

CHICAGO, ILL.

FEMALE HELP

NURSES

Graduating or registered, and LPN's 128 bed general hospital. Pleasant working conditions in new CCU or other areas of the hospital. Paid vacations and holidays. Sick leave benefits. Full payment by employer for Blue Cross, Blue Shield, life insurance. Wisconsin State retirement plan, and other benefits. Beautiful surroundings in rural area. 40 miles from Milwaukee. 60 miles from Chicago. 20 miles from Madison. Excellent hi-ways and x-ways through these cities and distant areas. Beautiful resort area with all types of winter and summer sports.

Contact: Personnel

Lakeland Hospital

P.O. Box 251

Elkhorn, Wisconsin 53121

(185)

WAITRESSES & HOSTESSES

Experience unnecessary.

ROBERT'S RESTAURANT

6359 N. Western 764-2000

(183)

ASSEMBLERS

Manufacturer of electrical controls has openings for female light assemblers. Experience helpful, but not necessary. 1st shift only. Good starting salary. Improved medical plan, pension plan, and paid holidays. 40 hour work week.

Call Mr. J. Inda 439-1910

Gutler-Hammer Inc.

2375 Touhy Elk Grove

An Equal Opportunity Employer (184)

"Govori, pred teboj stoji!" se mu je mrko predstavil gospodar. "Vzvišenost načelnika palatinske vojske, magister equitum, Azbad, vpraša tvoje gospostvo, ali ni tukaj Slovena Oriona Iztoka."

"Sporočiti, da ga pogrešam sam in takisto vprašujem po njem. Tukaj jezdec s pismom do njega, naj se vrne domov, ker ga je obiskal oče."

Epafrodit je potegnil pergament Arabcu izza pasu in ga ponudil stotniku.

"Beril!"

Ko stotnik prebere, vrne list in pravi:

"Torej je utekel, nehvaležni barbar! Sest Slovenov je izgubilo nocoj z njim vred s straže v carski palači. Tekalci so šli za njim. Pa ga ne ujemo — zakaj nedosegljiv je."

Epafroditu se je zazdelo, da se mu je zazibal marmorni tlak pod nogami. Z največjo duševno prožnostjo je zatajil pred stotnikom, kako je učinkovalo nanj to strašno poročilo.

Tehtno je ponovil za stotnikom:

"Torej utekel, nehvaležni barbar!"

"Zahvaljujem tvoje gospostvo za sporočilo. Vendar dovolj, da ostaneta dva hoplita pri vratih, dva pa gresta k morju v pristan. Tako veleva Azbad, magister equitum, po najvišjem naročilu svetega despota!"

Centurio je po vojaško pozdravil, odbral štiri hoplite ter jih razpostavil na določena mesta. Z drugimi vojaki se je vrnil s poročilom k Azbada.

Ko je prišel Epafrodit v peristil, se je sesedel na kamnitno klop. Glava mu je klonila na prsi, pred dušo se je razgrnila silna zmeda in v hipu ni vedel ničesar. Ponavljal je samo v krčevitih vzdihih:

"Iztoče, Iztoče, kaj si storil? Irena — siročica! Oj nezvesti —" Če je dobil trgovec poročilo, da se mu je razbila barka, če so njegovo karavano zalotili roparji, če je v hipodromu zaigral vreče zlata, namračilo se je njegovo čelo, toda njegov duh ni klonil. Še več je tvegati in še z večjo vztrajnostjo se je lotil dela.

Ta vest pa, da je utekel Iztok, ko je izvalil Ireno, ko je njega pritiral na rob pogibelni, ta vest je potrila njegovega duha. Dolgo je slonel kot brezdušen na trdem kamnu. Zgrozil bi se bil, ko bi bil zvedel: Iztok je padel od roke zavratnega morilca. Toda občudoval bi ga in mrtvega bi ljubil. Tako pa je otel sebe in umiril najboljše srce, ubil Ireno in njeno srečo.

Polasčala se ga je neobčutnost; napisal bi oporoško in obdaril Ireno, sam pa segel po strupu —

NEHRUJEV KROJ — Ponekod prihaja v modo "Nehrujev" kroj, kot ga vidimo na sliki. K visoki zapeti, dolgi jopi, hlačam in kapi, spadajo tudi škornji.

Pretresla ga je ta misel. Sinil je pokonci. "Ne, nikdar, nočem! Če je ves svet izdan satanu, jaz se ne umaknem. — Novi načrti! Epafrodit zmagan? Telo mi zmorete, duha ne boste!"

Hitro se je napotil na vrt k

Ireni. Pod pinjo je sedela ob žuborečem studenčku. Cirila ji je spletala šopek iz natrganih rož. "Jasna dvorjanica, nežna si,

kakor mlada lilija; ali tvoj duh je ustvarjen za bridkost. Ne straši se!"

(Dalje prihodnjič)

STARŠI!

Naročite svojim poročenim otrokom Ameriško Domovino, vključite jih v našo skupnost! Slovenski dnevnik, stalni obiskovalec, bo glasnik njihove narodnosti. Četudi bo morda ležal neprebran v kakem kotu njihovega doma, jih bo vseeno tiho in nevsiljivo spominjal na slovenstvo.

NAROČITE SI

DNEVNIK

AMERIŠKO DOMOVINO

NAJVEČJI

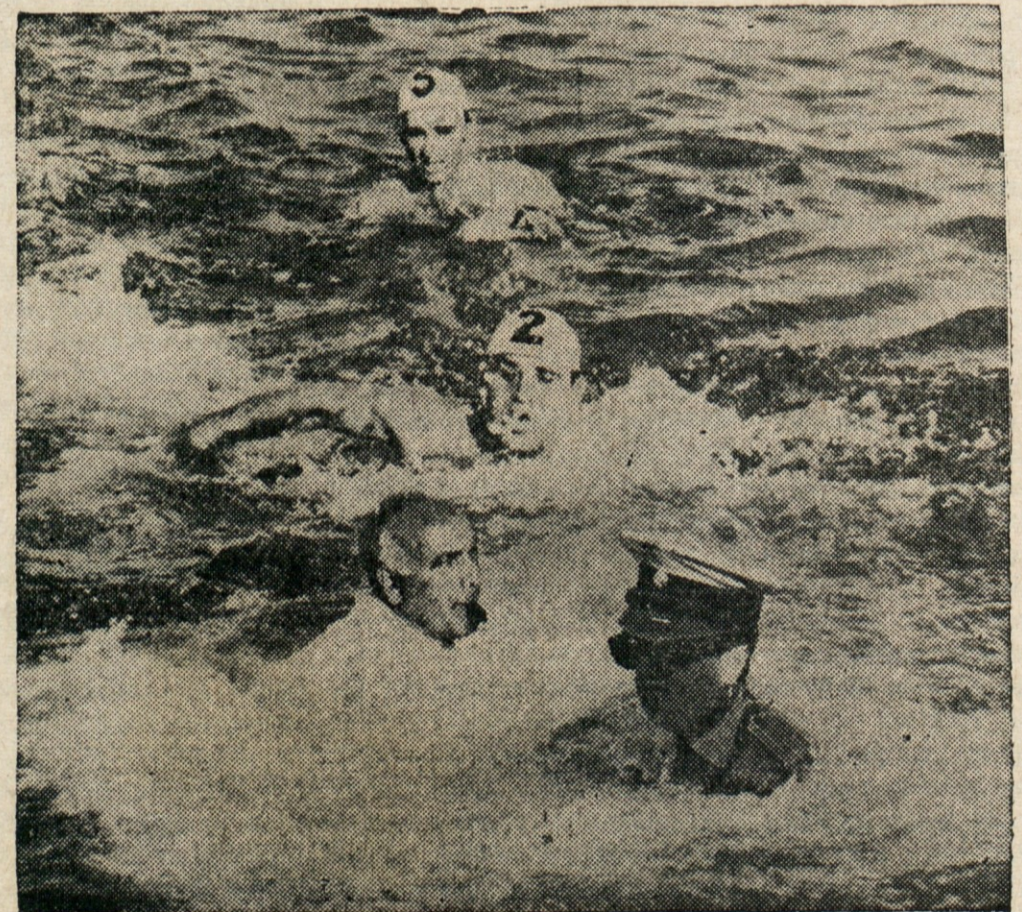
SLOVENSKI

DNEVNIK

NAROČAJTE

TISKOVINE PRI

AMERIŠKI DOMOVINI

TEŽAVNA NALOGA — Ko je prišlo pri tekmi v waterpolo na Malti do prepira, je policija posegla vmes in eden od policajev se je znašel v bazenu, kot kaže slika.

CHICAGO, ILL.

MALE HELP

Electrical Assemblers

Manufacturer of electrical controls will train men to assemble motor controls of all types. Experience helpful, but not necessary. Good starting wages, over-time and merit increases. 1st shift only. This company will take an interest in men who want to get ahead.

Call Mr. J. Inda 439-1910

Gutler-Hammer Inc.

2375 Touhy Elk Grove
An Equal Opportunity Employer (184)

MILLWORK CARPENTERS

Union shop, good working conditions.

Must speak English.

Hill - Behan

Lumber Company

9700 W. Irving Park Road

Schiller Park, Illinois

678-4950 (183)

WAREHOUSEMEN

Electrical control manufacturer has openings for warehousemen. Experience not necessary. 1st shift only. All company benefits and good starting salary.

Call Mr. R. Ellefsen 439-1910

Gutler-Hammer Inc.

2375 Touhy Elk Grove
An Equal Opportunity Employer (184)

THE FLOOR-GARE CO.

3 PT. TIME MEN FOR MORNINGS. APPLICATIONS FOR FULL TIME NOW BEING TAKEN.

Employment within 2 wks. Must be dependable, bondable, and have good work references. Co. benefits to those who qualify. Top Wages. Must have own transp.

Call Between 11 AM-3 PM 423-6023 (183)

Sheet Metal Fabricators

Electrical controls manufacturer has openings for sheet metal fabricators. Experience not necessary. Improved medical plan, pension plan, paid holidays. 40 hour work week, good starting wages and good working conditions.

Call Mr. J. Inda 439-1910

Gutler-Hammer Inc.

2375 Touhy Elk Grove

An Equal Opportunity Employer (184)

CHICAGO, ILL.

HOUSEHOLD HELP

HSKPR.-COOK - Live in. No. West home. Retired or pensioned woman pref. Own room. Call:

HU 6-9196 - 3 PM to 6 PM

(183)

HOUSEKEEPER — Live In

Must be expd. pvt. hme.

Oak Lawn. 389-6300

(183)

CHILD CARE,

For new born and 2 pre-schl.

boys. Live in. Motherless home.

S. W. suburb 339-5544

(185)

REAL ESTATE FOR SALE

6312 W. Lawrence Ave.

By Owner. Custom built deluxe face brick ranch—6 spacious rooms, 2 large bdrms., Florida rm. Double landscaped lot. 2½ car gar. Fin. heated bsmt. Quiet street. Close to CTA, stores, churches. IMMEDIATE. POSS. IF YOU WANT QUALITY plus, this is it. \$43,500 MU 5-9177 (183)

NR. LAKE GENEVA

1 bdrm. 4 rm. yr. round house. 12

mi. to Lake Geneva, w/adj. vac. lot.

Tile ba., gas. ht. \$8,500 432-0040

(185)